

İlgili Kanun / Madde
4857 S. İşK/32

T.C.
YARGITAY
HUKUK GENEL KURULU

Esas No. 2024/10-205

Karar No. 2025/410

Tarihi: 02.07.2025

- TEMYİZ
- TEMYİZ YOLUNA BAŞVURULABİLMESİ İÇİN ÖNCELİKLE O DAVANIN USUL HUKUKU KURALLARI ÇERÇEVESİNDE TEMYİZİ OLANAKLI BULUNAN BİR KARARLA SONUÇLANDIRILMIŞ OLMASININ GEREKTİĞİ
- VERİLDİĞİ ANDA KESİN OLAN HÜKÜM BAKIMINDAN ARTIK YARGILAMANIN BİTMİŞ OLACAĞI. YARGILAMA SÜRECİ BİTEN BİR UYUŞMAZLIK İÇİN TEMYİZ İNCELEMESİ YAPILAMAYACAĞI.
- VERİLDİĞİ ANDA YÜRÜRLÜKTE BULUNAN KANUN HÜKÜMLERİNE GÖRE MİKTAR İTİBARIYLA KESİN OLAN TEMYİZ YOLU KAPALI BULUNAN BİR KARARIN SONRADAN YÜRÜRLÜĞE GİREN KANUNİ DÜZENLEME KAPSAMINDA DEĞİŞEN PARASAL SINIRLARA GÖRE KESİN OLUP OLMADIĞININ DEĞERLENDİRİLMESİNE OLANAK BULUNMADIĞI

ÖZETİ: Başka bir anlatımla bir davada tarafların temyiz yoluna başvurabilmeleri için öncelikle o davanın usul hukuku kuralları çerçevesinde temyizi olanaklı bulunan bir kararla sonuçlandırılmış olması gerekeceği çok açıktır. Eş söyleyişle henüz temyizi olanaklı bir nihai karara bağlanmamış olan bir davada, tarafların temyiz hakkının varlığından söz edilemez. Temyiz hakkı, gerekçesi veya sonucu itibarıyla o

hakka sahip tarafın/ tarafların aleyhine sonuçlar doğuran ve usul hukuku kurallarının temyizine olanak tanıdığı bir kararın verildiği tarihte doğar. Davanın daha önceki aşamalarında böyle bir hak doğmuş olamayacağına göre, bir mahkeme kararının temyiz edilip edilemeyeceği belirlenirken temyiz hakkının doğduğu (kararın verildiği) tarihteki hukuksal durum esas alınmalı, karar tarihinde yürürlükte bulunan kanun hükmü temyiz sınırı yönünden hangi düzenlemeyi içeriyor ise ona bağlı kalınmalıdır. Buradaki "karar" teriminin, mahkemenin Özel Daire bozmasına karşı verdiği direnme kararını da kapsayacağına duraksamaya yer yoktur (Hukuk Genel Kurulu, 23.02.2005 tarihli ve 2005/13-32 Esas, 2005/85 Karar ile 16.03.2005 tarihli ve 2005/21-131 Esas, 2005/140 Karar sayılı kararları).

Bu itibarla bir kararın kesinleşmesi, ya verildiği anda miktar itibarıyla kanun yolunun kapalı olması veya kanunda açıkça kesin olduğunun belirtilmesi nedeniyle ya da kanun yolları tüketilmek suretiyle olur. Verildiği anda kesin olan hüküm bakımından artık yargılama bitmiştir. Yargılama süreci biten bir uyuşmazlık için temyiz incelemesi mümkün değildir. Kesinlik, yargılamanın devamına engel bir durumdur. Hüküm verildiği anda kesin olduğu için artık tamamlanmış bir usulî işlem söz konusudur. Ayrıca kesin olan bu kararın, lehine olan taraf bakımından usulî kazanılmış hak doğuracağı da unutulmamalıdır. Aksinin kabulü hâlinde verildiği tarih itibarıyla kesin olan ve davanın tarafları arasındaki uyuşmazlığı kesin olarak nihayete erdiren kesin hükmün sahip olduğu değişmezlik ve dokunulmazlık nitelikleri zedelenir. Zira kesin hükmün taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümü ile hukuki durumlarının kati bir şekilde belirlenmesinde sahip olduğu nihai etki, aynı zamanda bir hukuk sisteminin olmazsa olmazı olan hukuki güvenlik ve hukuki öngörülebilirlik ilkelerinin gereğidir. Anılan ilkeler sebebiyle kesin hüküm, çözüme ulaştırdığı uyuşmazlığın kapsamı içerisindeki hususlarla alakalı olarak değişmezlik ve dokunulmazlık sıfatlarını bünyesinde barındırır. Bu

nitelikleri sayesinde kesin hükmün kapsamındaki hususlar başka bir davanın inceleme konusu olamayacak şekilde muhafaza edilir.

Son olarak yargılamaya ilişkin temel haklar arasında yer alan adil yargılanma hakkı üzerinde durulmalıdır. Adil yargılanma hakkını (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi md. 6; Anayasa md. 36/1) karakterize eden ana öge konumundaki hakkaniyete uygun yargılamanın gerçekleştirilmesinin ayrılmaz parçası silahların eşitliği ilkesidir.

Adil yargılanma hakkının unsurlarından olan silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usule ilişkin haklar bakımından aynı koşullara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması anlamına gelmektedir (Yaşasın Aslan, B. No: 2013/1134, 16.05.2013, § 32). Kural olarak başvuru, davanın karşı tarafına tanınan bir avantajın kendisine zarar vermiş olduğunu veya bu durumdan olumsuz etkilendiğini ispat etmek zorunda değildir. Taraflardan birine tanınan, diğerine tanınmayan avantajın fiilen olumsuz bir sonuç doğurduğuna dair delil bulunmasa da silahların eşitliği ilkesi ihlal edilmiş sayılabilir (Hüseyin Sezen, B. No; 2013/1793, 18.09.2014, § 37).

Devletin -kendisi taraf olsun ya da olmasın- davanın taraflarından birini diğerine nazaran önemli ölçüde avantajlı hâle getiren kanuni düzenlemeler yapması, silahların eşitliği ilkesi ve dolayısıyla yargılamanın hakkaniyete uygun yürütülmesi kuralına aykırılık oluşturur. Bir başka ifadeyle yasama organının, yargılamadaki taraflardan birinin lehine sonuç doğuracak şekilde kanun çıkarttığı durumlarda, davanın taraflarının eşit konumda olduğu söylenemez. Bunun için yargısal süreci etkilediği iddia edilen düzenlemenin taraflardan birinin davadaki başarı şansını önemli ölçüde azaltması, ortaya çıkan bu sonuç ile kanuni düzenleme arasında bir illiyet bağı bulunması ve bu illiyet bağını kesen veya zayıflatan

başka etken ortaya çıkmamış olması gerekir (Zelaye Şanlı, B. No: 2012/931, 26.06.2014, § 72).

Zira aynı durumdaki kişiler yönünden benzer bir olay nedeniyle farklı sonuçlara varılması eşitlik ve hakkaniyet ilkeleri ile bağdaştırılamaz.

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında temyiz incelemesi için Hukuk Genel Kurulu önünde bulunan 08.03.2023 tarihinde verilen direnme kararı yönünden kararın miktar itibarıyla temyizi kabil olup olmadığı belirlenmesinde 7550 sayılı Kanun'un 20. maddesi ile HMK'nın Ek 1. maddesinin 2. fıkrasında yapılan ve 04.06.2025 tarihinde yürürlüğe giren değişiklik karşısında dava tarihindeki parasal sınırların mı yoksa karar tarihindeki parasal sınırların mı esas alınacağı konusu irdelendiğinde; Bölge Adliye Mahkemesince verilen direnme karar tarihi itibarıyla temyiz hakkı doğmuş olup dolayısıyla ortada HMK'nın 448. maddesi anlamında tamamlanmış bir usul işlemi bulunmaktadır. 7550 sayılı Kanun'un 20. maddesi ile HMK'nın Ek 1. maddesinde yapılan değişikliğin ne şekilde uygulanacağı, başka bir deyişle derdest davalarda uygulanıp uygulanmayacağı yönünden bir geçiş hükmü de öngörülmemiştir. Öte yandan verildiği anda yürürlükte bulunan kanun hükümlerine göre miktar itibarıyla kesin olan yani temyiz yolu kapalı bulunan bir kararın sonradan yürürlüğe giren kanuni düzenleme kapsamında değişen parasal sınırlara göre kesin olup olmadığı değerlendirilmesine olanak bulunmamaktadır. Zira ortada tamamlanan ve kesin olmakla bir taraf yararına kesin hüküm etkisi ya da usulî kazanılmış hak yaratan bir hukuksal durum doğmuştur; oluşan bu hukuki durumun değişmezlik ve dokunulmazlık niteliklerini zedeleyecek şekilde yeni düzenleme çerçevesinde tekrar değerlendirmeye tabi tutulmasının kazanılmış haklara saygı, hukuki güvenlik, belirlilik ilkelerinin yanı sıra adil yargılanma hakkı kapsamında silahların eşitliği ilkesine de aykırı olacağı açıktır. Hukuk yargılamasında ceza yargılamasında olduğu gibi lehe-aleyhe düzenleme değerlendirmesi yapılması mümkün olmadığı gibi yargılamanın taraflarının aynı haklara

aynı ölçüde sahip olmasına göre kararın verildiği tarih itibarıyla her iki taraf açısından geçerli olan öngörülebilir koşullara göre değerlendirme yapılması gerekmektedir. Bu itibarla kararın verildiği tarih itibarıyla temyiz eden açısından kararı temyiz etme koşulları belirli; kararı temyiz etmeyen taraf açısından ise diğer tarafın temyiz etme koşullarını o tarih itibarıyla sağlayıp sağlamadığı öngörülebilir olmalıdır. Neticeten eldeki davada 7550 sayılı Kanun'un 20. maddesi ile HMK'nın Ek 1. maddesinin 2. fıkrasında yapılan değişiklik kapsamında kararın temyizi kabil olup olmadığının belirlenmesinde dava tarihinin esas alınmasının mümkün olmadığı, değişiklikten önceki düzenlemelere göre karar tarihi itibarıyla değerlendirme yapılması gerektiği sonucuna varılmakla; bu çerçevede yapılan değerlendirmeye göre rücu tazminat istemiyle açılan eldeki davada ilk derece mahkemesince davanın kısmen kabulüne karar verildiği, davacı Sosyal Güvenlik Kurumu ile davalı Akdemir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş. vekillerinin istinaf başvurusu üzerine Bölge Adliye Mahkemesi tarafından davalı Akdemir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş. vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine, davacı Sosyal Güvenlik Kurumu vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile ilk derece mahkemesi kararı kaldırılıp düzeltilerek yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın kabulüne hükmedildiği, davalılar vekilinin temyizi üzerine Özel Dairece %100 kusur oranı üzerinden davalıların sorumluluğuna gidilmiş ise de verilen kusur oranının soyut gerekçeye dayalı olduğu, teknik olarak kazalının işyerindeki görev tanımının ortaya konulması, orada bulunmasının nedeni üzerinde durularak bu anlamda sigortalının kendi güvenliği ile ilgili alması gereken tedbirlerin neler olduğu, bunlardan hangilerini alıp hangilerini almadığının teknik bilirkişiler marifetiyle belirlenmesi, tazminat dosyasında da alınan kusur raporu getirtilip birlikte değerlendirilmek suretiyle işverenin kazanın önlenmesine yönelik alması gereken tedbirlerin hangilerini alması ve hangilerini almaması nedeniyle kazanın meydana geldiği, bu ihmallerin

kazanın meydana gelmesinde ne derece etkili olduğu gerekçeleriyle ortaya konularak sonuca gidilmesi gerektiği gerekçesiyle hükmün bozulduğu, Bölge Adliye Mahkemesince önceki kararda direnildiği, uyuşmazlık konusunun 90.912,06 TL ilk peşin sermaye değeri, 808,13 TL tedavi masrafı ve 2.985,26 TL geçici iş göremezlik ödemeleri olmak üzere toplam 94.705,45 TL; direnme karar tarihinde geçerli HMK'nın 362/1-a maddesinde öngörülen kesinlik sınırının ise 238.730,00 TL olduğu anlaşılmıştır. Şu hâlde Bölge Adliye Mahkemesince verilen direnme kararına karşı miktar itibarıyla temyiz yoluna başvurulması mümkün değildir.

Taraflar arasındaki rücu tazminat davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davacı Sosyal Güvenlik Kurumu ile davalı Akdemir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş. vekilleri tarafından istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince davalı Akdemir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş. vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine, davacı Sosyal Güvenlik Kurumu vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi kararı kaldırılıp düzeltilerek yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın kabulüne karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalılar vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 10. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından Özel Daire bozma kararına karşı direnilmektedir.

Bölge Adliye Mahkemesince verilen direnme kararı davalılar vekili tarafından temyiz edilmekle; yapılan inceleme sonucunda gereği düşünüldü:

A. Ön Sorun

Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında öncelikle direnme kararına yönelik davalılar vekilinin temyiz isteminin miktardan reddine karar verilmesinin gerekip gerekmediği hususu ön sorun olarak tartışılıp değerlendirilmiştir.

B. Gerekçe

1. Değerlendirme

1. Öncelikle konuyla ilgili yasal düzenleme ve kavramların açıklanmasında yarar vardır.

2. Hukukça korunan subjektif bir hakkı ihlal edilen ya da tehlikeye düşen veya kendisinden haksız bir talepte bulunulan kimsenin ortaya çıkan uyuşmazlığı anlaşarak çözememesi hâlinde devletin yetkili organlarına müracaat ederek hukuki koruma talep etmesi mümkündür.

3. Devlet, kişiler arasında özel hukuk alanında çıkan uyuşmazlığı (eğer taraflar aralarında anlaşamıyorlarsa) kural olarak onların talebi üzerine yargı organları aracılığıyla çözer. Dava da, bu çözüm çerçevesinde ortaya çıkan, medenî usûl hukukunda en geniş uygulama alanı bulan bir yoldur (Hakan Pekcanitez, Cemil Simil, Pekcanitez Usûl, Medenî Usul Hukuku, Cilt II, İstanbul 2025,16. Bası,ş. 1413).

4. O hâlde dava, mahkemeye yöneltilmiş bulunan hukuksal himaye talebidir (Süha Tanrıver, Medenî Usûl Hukuku, Cilt I, Ankara 2016, s. 450).

5. Dava iki taraf sistemi üzerine kurulmuş olup davacı mahkemeden hukuki (himaye) korunma talep eden, davalı ise kendisine karşı hukuksal korunma talep edilen kişidir.

6. Hukuk yargılaması ile kişiler arasında ortaya çıkan ve konusunu özel hukuk ilişkilerinin oluşturduğu uyuşmazlıklar, hukuk düzeni içerisinde eşitlik esasına göre mahkeme kararları yoluyla çözümlenmektedir. Mahkeme kararları, objektif hukuk kurallarının somut olaylara uygulanma biçimini gösteren metinler olmaları sebebiyle büyük bir önem taşımakla birlikte hüküm mahkemelerinin yargılama sürecinde hata yapması ya da olaya uygulanması gereken hukuk normunu farklı yorumlaması veya hiç uygulamaması nedeniyle hukuka aykırı kararlar verilmesi ihtimali her zaman mevcuttur. Hatalı kararların yok sayılması mümkün olmadığı gibi taraflardan bu nitelikteki kararların hukuki sonuçlarına katlanmasını beklemek de hukuk devleti anlayışına uygun düşmeyecek ve adalet duygusunu zedeleyecektir. Bu itibarla mahkeme kararlarının hatalı, eksik, yanlış, haksız veya kanuna aykırı yönlerini zamanında gidermek, böylece hukuk uygulamasında adaleti ve birliği sağlamak amacıyla hemen her ülkede yüksek dereceli mahkemeler kurulmuş ve davanın taraflarına yüksek dereceli mahkemeye başvurma hakkı tanınarak, yargı kararlarına ilişkin olarak bir tür denetim mekanizması öngörülmüştür (Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 28.04.2023 tarihli ve 2021/5 Esas, 2023/2 Karar sayılı kararı).

7. Hüküm mahkemelerinin karar verirken yanlış yapmaları ihtimali bulunduğundan verilen kararların daha yüksek bir mahkeme tarafından kontrol edilmesi için her hukuk sisteminde kanun yolları kabul edilmiştir (Baki Kuru, Hukuk Muhakemeleri Usulü, Cilt 3, İstanbul 2001, s. 4483).

8. Kararın içerdiği çözümün hukuka uygun olup olmadığının ve karara bağlanan davanın görülmesinde ve sonuçlandırılmasında kanuna ve usul kurallarına uyulup uyulmadığının denetlenmesini sağlamak amacıyla Yargıtay nezdinde başvurulmuş kanun yoluna ise temyiz denir.

9. Medeni usul hukuku bakımından temel düzenleme olan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girmiş, HMK'nın 341. maddesinde istinaf yoluna başvurulabilen kararlar; 361 ve 362. maddelerinde ise temyiz edilebilen ve temyiz edilemeyen kararlar hüküm altına alınmıştır. HMK'nın 362. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi uyarınca, "*Miktar veya değeri*

karkebin Türk Lirasını (bu tutar dâhil) geçmeyen davalara ilişkin kararlar” hakkında temyiz yoluna başvurulamaz. 6763 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un (6763 sayılı Kanun) 44. maddesiyle HMK'ya eklenen "Parasal sınırların artırılması" başlıklı Ek 1. madde ile HMK ile birlikte terkedilen parasal sınırların her yıl yeniden değerlendirilmesinde artırılması sistemine tekrar geri dönülerek 362/1-(a) maddesinde öngörülen kesinlik sınırının her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 04.01.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298. maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirilmesinde artırılması suretiyle belirlenmesi esası kabul edilmiştir. Bu suretle malvarlığına ilişkin davalar bakımından kanun koyucu temyize başvuru hakkının belirlenmesinde bir parasal sınır belirleyerek kural olarak "değere bağlı temyiz" sistemini benimsemiştir.

10. Nitekim 02.12.2016 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 6763 sayılı Kanun'un 44. maddesiyle HMK'ya eklenen "Parasal sınırların artırılması" başlıklı Ek 1. maddenin ilk hâli;

"(1) 200 üncü, 201 inci, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların; o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirilmesinde artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların on Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz.

(2) 200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında buünkü işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hükmün verildiği tarihteki miktar esas alınır" şeklindedir.

11. Ancak 14.11.2024 tarihli ve 32722 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7531 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un (7531 sayılı Kanun) 22. maddesi ile HMK'nın Ek 1. maddesinin 1. fıkrasında yer alan "on" ibaresi "bin" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye "(3) İstinaf ve temyiz kanun yoluna başvuruda esas alınan parasal sınırdan yeniden değerlendirilmesinde meydana gelen artış, bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtayın bozma kararları üzerine yeniden verilen kararlar hakkında uygulanmaz; ilk karar tarihinde geçerli olan parasal sınırlar esas alınır." şeklinde 3. fıkra eklenmiştir. Ayrıca 7531 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinin 6. fıkrasında HMK'nın Ek 1. maddesinin 1. fıkrasında yapılan değişikliğin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, 3. fıkra olarak eklenen düzenlemenin ise bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtayın bozma kararları üzerine bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yeniden verilen kararlar hakkında uygulanacağı belirtilerek geçiş hükmü öngörülmüştür.

12. Daha sonra Anayasa Mahkemesinin (AYM) 30.01.2025 tarihli ve 32798 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 04.12.2024 tarihli ve 2023/182 Esas, 2024/203 Karar sayılı kararı ile HMK'nın Ek 1. maddesinin (2) numaralı fıkrasında yer alan "...341 inci, 362 nci..." ibaresinin ve iptal nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan bu

ibareden sonra gelen "...ve..." ibaresinin iptaline; kararın Resmî Gazete'de yayımından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir.

13. Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra 04.06.2025 tarihli ve 32920 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yayımı tarihinde yürürlüğe giren 7550 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un (7550 sayılı Kanun) 20. maddesi ile HMK'nın Ek 1. maddesinin 2. fıkrası;

"(2) 200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktar esas alınır." şeklinde değiştirilmiş ve 3.fıkrası ise yürürlükten kaldırılmıştır.

14. Bu aşamada 7550 sayılı Kanun ile HMK'nın Ek 1. maddesinin 2. fıkrasında yapılan değişikliğin somut olayda uygulanıp uygulanamayacağı konusu üzerinde durulmalıdır.

15. Kanunlarda yürürlük maddesi, kanunun resmen hukuk yaşamına girdiği, alenileştiği anı gösterir. Bu madde yeni bir kurum ve kuralın düzenlenmesinde yeterli olabilir ise de devam eden ilişkilerde sorunu çözmez. Bu tür durumlar yönünden yürürlük maddesi değil geçiş hükümleri önem kazanır.

16. Ancak 7550 sayılı Kanun, HMK'da daha önce değişiklik yapan çok sayıdaki kanundan farklı olarak içerdiği düzenlemelerin derdest davalarda uygulanıp uygulanamayacağı, uygulanacaksa ne şekilde uygulanacağı ile ilgili bir geçiş hükmü öngörmemiştir.

17. Bu noktada usul kanunlarında yapılacak değişikliklerin zaman bakımından uygulanması ile ilgili açıklama yapılması faydalı olacaktır.

18.Kanunların zaman bakımından uygulanmasında, kanunların yürürlüğe girmesi, yürürlükten kalkması veya yürürlüğü sırasında birbirinin halefi olan kanunlardan hangisinin uygulanacağına ilişkin ilkelerin tespiti söz konusudur.

19.Genel bir ilke olarak her kanun, ne zaman yürürlüğe gireceğine ilişkin bir düzenleme içerir. Bu; gün, ay, yıl şeklinde belirli bir tarih olabileceği gibi *"yayımlı tarifi"* şeklinde de olabilir. Kanunların yürürlüğe girişi netlik taşıırken yürürlüğe girmiş bir kanunla yapılan değişikliklerin, daha önceden başlamış ve etkilerini devam ettiren hukuki ilişki ve olgulara ne şekilde uygulanacağı konusu özel bir değerlendirmeyi gerektirmektedir. Kimi zaman kanunun zaman bakımından uygulanmasına ilişkin hükümlere de yer verilmektedir. Kanunların zaman bakımından uygulanması, hukuk düzeninin geneli bakımından ya da belli bir hukuk dalı için öngörülen ve sırayla yürürlüğe giren normlardan hangisinin somut olaya uygulanacağını belirlemeye yönelik genel ya da özel hükümler bütünü olarak tanımlanabilir (Sema Taşpınar Ayvaz, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Zaman Bakımından Uygulanması, Ankara 2013, s. 40).

20. Kanunların zaman bakımından uygulanmasındaki temel ilke, kanunun yürürlüğe girmesinden sonra uygulanmasıdır. Esasen yürürlük kavramından

anlaşılan husus budur. Bu ilkenin temelinde kazanılmış haklara saygı, hukuk devleti, hukuki güvenlik ve güvenin korunması gibi temel hukuk ilkeleri bulunur. Bu ilke yürürlüğe konulmuş bir kanunun geçmişte olup bitmiş olaylara uygulanmayacağı anlamını da taşır (Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu, 13.04.2018 tarihli ve 2016/2 Esas, 2018/4 Karar sayılı kararı).

21. Kanunların zaman bakımından uygulanması maddi hukuka ilişkin kanun değişiklikleri ile yargılama (usul) hukukuna ilişkin kanun değişiklikleri bakımından da ayrıma tabi tutulmaktadır. Kural olarak maddi hukuka ilişkin kanun değişiklikleri sadece yürürlüğe girmelerinden sonra ortaya çıkan hukuki olgu ve ilişkilere uygulanır. Yürürlüğünden önce ortaya çıkan olaylar ve hukuki ilişkiler, ortaya çıktıkları tarihte yürürlükte bulunan kanun hükümlerine tabidir. Böylelikle kanun geriye yürütülmemiş ve özellikle hukuki işlemi yapan kişi ya da kişilerin, işlem tarihinde yürürlükte bulunan kanun hükümleri çerçevesinde ulaşmayı düşündükleri hedefler konusunda belirsizlik yaratılmamış olur (YİBHKGK, 2016/2 Esas, 2018/4 Karar).

22. Hukuk devleti en kısa tanımıyla, *“vatandaşların hukuki güvenlik içinde buldukları, devletin eylem ve işlemlerinin hukuk kurallarına bağlı olduğu bir sistemi anlatır.”* Hukuki güvenlik ilkesi ise bir toplumda bireylerin bağlı oldukları hukuk kurallarını önceden bilmeleri, davranış ve tutumlarını bu kurallara göre güvenle düzene sokabilmeleri, başka bir ifadeyle ilgililerin hukuki durumun süreceğine olan inancı dolayısıyla hayal kırıklığına uğratılmaması anlamına gelir. Dolayısıyla hukuki güvenlik ilkesi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

23. Kanunların geçmişe etkili olmamasının temelinde hukuki güvenlik ilkesi yatmaktadır. Zira kişiler yürürlükte bulunan hukuk kurallarına uygun olarak işlem ve eylemlerde bulunurlar. Kişinin yapmış olduğu bu iş ve eylemler, daha sonra çıkan bir hukuk kuralı ile geçersiz sayılır ise kişilerin hukuka olan güveni zedelenir. Nitekim kişilerin kendilerini hukuki güvenlik içerisinde hissetmeleri için hukuk kuralları belli ve önceden bilinebilir olmalıdır (Muhammet Özkes, Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan, Özel Hukuk-Kamu Hukuku ve Yargılama Hukuku Bakımından Kanunların Zaman İtibariyle Uygulanması, Cilt II, Ankara 2010, s.2864).

24. Hukuki güvenlik ilkesi, Türk hukukunda belirli bir maddede düzenlenmemiş olmakla birlikte genel olarak Anayasa'nın tamamında egemen olan bir ilke olduğu söylenebilir. Nitekim hem öğretide hem de birçok yargı kararında hukuk devletinin unsurlarından birisi olarak da kabul görmektedir. Genel olarak hukuk kurallarında sık sık yapılan değişikliklerle hukuki istikrarı ortadan kaldıran kuralların getirilemeyeceğine ilişkindir. Geriye yürümezlik ilkesinin istisnası oluşturan hâllerde yani geriye yürüyen kuralların uygulanması sırasında kazanılmış haklara dokunulmamasını, böylece temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınmasını amaçlamaktadır.

25. Anayasa Mahkemesi de kanunların zaman bakımından uygulanması ile ilgili olarak kanunların kamu yararı ve kamu düzeninin gerektirdiği özel durumlar

dışında, ilke olarak yürürlük tarihinden sonraki olay, işlem ve eylemlere uygulanmak üzere çıkarıldığını ve daha önceki olay, işlem ve eylemlerin kanunun etki alanı dışında kaldığını, sonradan yürürlüğe giren kanunların daha önceki ve kesinleşmiş hukuksal durumlara etkili olmamasının hukukun genel ilkelerinden olduğunu ifade etmiştir (AYM, 07.02.2008 tarihli ve 2005/128 Esas, 2008/54 Karar sayılı kararı).

26. Zira hukuk kurallarının geriye yürümezliği ilkesi, fiili ve hukuki durumların cereyan ettiği sırada mevcut hükümlere göre tamamlanmış işlemlere bağlanması ile kurulan düzenin ve dengelerin altüst olmasının neden olacağı güvensizlik ve karmaşa ortamına yol açmamak ve özellikle kazanılmış haklara zarar verilmesinin önüne geçmek esasına dayanır.

27. Hukuk devletinin temel unsurları arasında “*kazanılmış haklara saygı*” da yer almaktadır. Hukuk devleti, kazanılmış hakları korumakta duyarlı davranarak hukukun temel ilkelerine bağlılığını kanıtlar. Hukuk devleti, aynı zamanda bireylerin haksızlıktan korunmasını ve mutluluğunu amaç edinir. Hukuk devletinin temel öğelerinden biri de güvenilirliktir. Hukuk devleti, tüm eylem ve işlemlerinde yönetilenlere en güçlü ve en kapsamlı şekilde hukuksal güvence sağlayan devlettir.

28. Kazanılmış hakları ortadan kaldırıcı nitelikte sonuçlara yol açan yorumlar Anayasanın 2. maddesinde açıklanan “*Türkiye Cumhuriyeti ...bir hukuk devletidir*” hükmüne aykırılık oluşturacağı gibi toplumsal kararlılığı ve hukuk güvenliğini ortadan kaldırır; belirsizlik ortamına neden olur ve kabul edilemez. Yalnız iç hukukta değil uluslararası hukukta da benimsenen “*kazanılmış hakların korunması*” önceki hukuksal durumun, belirlenmiş yapının, kurumun geçerliliğini sürdürmesidir.

29. Hukuk normunun kazanılmış hak ve/veya tamamlanmış işlemlere geriye dönük olarak uygulanması, bireylerin hukuki güvenliklerini hiçe sayacağından bazı istisnai durumlar dışında hukuka aykırı olacaktır. Zira hukuki güvenliğin amacı ve hedefi, bireylerin temel hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınmasıdır

30. Usul hukuku alanında geçerli temel ilke ise yargılamaya ilişkin usul hükümlerinin derhal yürürlüğe girmesidir. Bu ilkenin benimsenmesinin nedeni ise bu kanun hükümlerinin kamu düzeni ile yakından ilgili olduğu, daima eskisinden daha iyi ve amaca en uygun olduğu fikri ile kanun koyucunun, fertlere ait olan hakların yeni usul hükümleri ile daha önce yürürlükte olan kanundan daha iyi ve daha adil bir şekilde korunacağına ilişkin inancıdır (YİBHKGK, 2016/2 Esas, 2018/4 Karar ile Hukuk Genel Kurulu,08.01.2012 tarihli ve 2012/13-701 Esas, 2012/6 Karar sayılı kararları).

31. Nitekim HMK'nın “*Zaman bakımından uygulanma*” başlığını taşıyan 448/1. maddesi de “*Bu Kanun hükümleri, tamamlanmış işlemleri etkilememek kaydıyla derhâl uygulanır.*” hükmünü içermektedir. Görüldüğü gibi derhâl uygulanma ilkesi HMK'da da açıkça benimsenmiştir. Bu madde hükmüne göre kanunda aksine bir düzenleme getirilmediği takdirde yeni usul hükümlerinin tamamlanmış usul işlemlerine bir

etkisi olmayacak, önceki kanuna veya hükümlere göre yapılmış ve tamamlanmış olan işlemler geçerliliğini koruyacaktır. Buna karşın tamamlanmamış usul işlemleri yeni kanun hükümlerine göre yapılacaktır (Hukuk Genel Kurulu, 30.04.2025 tarihli ve 2024/11-816 Esas, 2025/265 Karar; 06.06.2024 tarihli ve 2023/11-102 Esas, 2024/314 Karar; 22.02.2023 tarihli ve 2022/11-681 Esas, 2023/115 Karar ile 18.03.2021 tarihli ve 2017/4-1397 Esas, 2021/292 Karar sayılı kararları).

32. Usul kurallarının zaman bakımından uygulanmasında derhal uygulanırlık kuralı ile birlikte dikkate alınması gereken bir husus da, yeni usul kuralı yürürlüğe girdiğinde ilgili “*usul işleminin tamamlanıp tamamlanmadığı*”dır.

33. *Tamamlanmış usul işlemi*, yargılama sürecindeki belirli bir usul faaliyetinin mevcut hukuk kuralları çerçevesinde tamamen icra edilmiş olması olarak tanımlanabilir. Örneğin kanun yoluna başvuru işlemi hükmün verildiği ana kadar tamamlanmamış bir usul işlemidir.

34. Bir usul işlemi yargılama sırasında yapılmaya başlanıp tamamlandıktan sonra yeni bir usul kuralı yürürlüğe girerse, söz konusu işlem geçerliliğini korur. Başka bir deyişle tamamlanmış usul işlemleri, yeni yürürlüğe giren usul hükmünden (veya kanunundan) etkilenmez. Buna karşın, bir usul işlemine başlanmamış veya başlanmış olup da henüz tamamlanmamış ise yeni usul hükmü (veya kanunu) hemen yürürlüğe gireceğinden etkilenir. Çünkü usule ilişkin kanunlar -tersine bir kural benimsenmediği takdirde- genel olarak hemen etkili olup uygulanırlar (Saim Üstündağ, Medeni Yargılama Hukuku, Cilt I, İstanbul 1997, s. 73-78).

35. Medeni usul hukuku şekli bir hukuk dalıdır. Hukuk yargılaması davanın açılmasından başlayıp hükmün kesinleşmesine kadar devam eden bir süreci kapsar. Usul işlemleri yargılamayı başlatan, sürdüren ve sona erdiren, bir kısmı taraflarca bir kısmı mahkemece yapılan işlemler olup dava, dava dilekçesinin mahkemeye verilmesiyle başlayan ve bir kararla (veya hükümle) sonuçlanıncaya kadar devam eden çeşitli usul işlemlerinden ve aşamalarından oluşmaktadır. Usulî ilişki, davanın açılması ile başlar ve mahkemece verilecek nihai karara kadar diğeri ile irtibatlı olsa bile her biri müstakil bir varlığa sahip olan birtakım işlemlerden oluşur. Davayı tek bir işlem saymaya imkân yoktur. Yargılama sırasındaki her usul işlemi, ayrı ayrı ele alınıp değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Yargılamanın her bir kesitinde yapılan usul işlemi tamamlanmış ise artık o işlemin tekrarı mümkün olmayıp sonradan yapılan bir düzenleme bu usul işlemlerini geçersiz saymayacaktır.

36. Kanun yoluna ilişkin usul işlemleri yönünden konuya bakıldığında ise öncelikle kanun yoluna başvuru hakkının mutlak ve sınırsız olmadığını kabul edildiğini belirtmekte fayda vardır.

37. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (Anayasa) “*Hak arama hürriyeti*” kenar başlıklı 36. maddesi uyarınca herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

38. Öte yandan Anayasanın 13. maddesiyle temel hak ve hürriyetlerin

özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ancak kanunla sınırlanabileceği, bu sınırlamaların Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı hüküm altına alınmıştır.

39. Bir kararın temyiz edilemeyeceği kanun tarafından tayin edilir. Yani bir karar kanundan dolayı ya temyiz edilir veya edilemez (Kuru, Cilt V, s. 4504)

40. Kural olarak, hüküm (ilk derece) mahkemelerinin vermiş oldukları bütün nihâî kararlar temyiz edilebilir. Nihâî kararların temyiz edilebileceği kuralı mutlak değildir. Yani istisnâî olarak bazı nihâî kararların temyiz edilemeyeceği kabul edilmiştir.(Baki Kuru, Ramazan Arslan, Ejder Yılmaz, Medeni Usul Hukuku, Değiştirilmiş 18. Baskı, Ankara 2007, s. 654-655)

41. İlk derece mahkemelerince verilen hangi kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabileceği HMK'nın 341. maddesinde sayılmış, malvarlığına ilişkin davalar bakımından miktar ve değerine göre her yıl güncellenen parasal bir sınır da getirilerek miktar ve değeri kanunda belirtilen sınırı geçmeyen kararların kesin olduğu kabul edilmiştir. Ayrıca iki dereceli yargılamanın yeterli güvence teşkil ettiği düşüncesiyle Kanun'un 362. maddesinde sayılan iş ve davalar hakkında bölge adliye mahkemelerince verilen kararlara karşı temyiz yolu kapalı tutulmuştur.

42. Kanun yollarına ilişkin yasal düzenlemeler incelendiğinde başvurunun öncelikli koşulu, aleyhine kanun yoluna başvurulmuş karar hakkında kanun yolunun öngörülmüş olmasıdır. Mahkeme kararlarının denetlenmesini talep hakkı, evrensel bir hukuk ilkesi olan adil yargılanma hakkının ve hak arama hürriyetinin birer gereği olarak kabul edilmekte ise de kanun koyucu tarafından bütün mahkeme kararlarına karşı bu hak kabul edilmemiş ve bazı sınırlamalar getirilerek, üst yargı denetimi kapalı tutulmuştur (Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu, 28.04.2023 tarihli ve 2021/5 Esas, 2023/2 Karar sayılı kararı). Elbette ki kanun yoluna başvuru, somut olay adaletinin mümkün olduğunca yüksek derecede gerçekleşmesine hizmet etmektedir. Ancak kanun yolu denetimi, mahkemeye ilk başvuru hakkı kadar sınırsız ve mutlak anlaşılmalıdır. Bu anlamda olmak üzere istinaf ve temyiz kanun yollarına her karar için başvurulması mümkün olmamakta, bazı kararlar alt derecedeki mahkemelerde kesinleşmektedir. Nitekim Anayasa Mahkemesi de mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 427. maddesinin 26.02.1965 tarihli ve 3156 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle değişik 2, 3 ve 4. fıkralarının Anayasaya aykırılığınedeniyle yapılan iptal başvurusunda, "...Yasa koyucu, itiraz konusu kuralla, miktar veya değeri yüzbin lirayı geçmeyen taşınır mal ve alacak davalarına ilişkin nihâî kararların kesin olmasını davaları süratlendirmek ve Yargıtay'ın yükünü hafifletmek düşüncesiyle kabul etmiş; bu kararların bir kere de Yargıtayca incelenmesinde kamu yararı görmemiştir. Kaldı ki, Anayasa'da bütün mahkeme kararlarının bir ayırım gözetilmeksizin üst mahkemeden geçmesini zorunlu kılan bir hüküm de mevcut bulunmamaktadır. Esasen yargı denetiminde sonsuzluk hiçbir zaman söz konusu olamaz; bir yerde kesilmesi gerekir. Nitekim kimi kanunlarda kanun yolları gereklerine göre düzenlenmiş ve

kimi kararların kesin olduğu belirtilmiştir. Öte yandan, adliye mahkemelerince verilen bütün kararların Yargıtayca incelenmesini istemek, bir anlamda ilk derece hâkimlerine güvensizliğin ifadesi kabul edilebilir. Bu güvensizliğin ise, hiçbir haklı nedeni olamaz..." tespitlerine yer vermiştir (AYM, 20.01.1986 tarihli ve 1985/23 Esas, 1986/2 Karar sayılı kararı).

43. Nitekim bir kararın temyiz edilip edilemeyeceği kanun tarafından belirlendiğinden mahkemenin kanuna göre temyiz edilemeyecek olan bir kararın temyiz edilebileceğini kararında göstermesi o kararın (hükümün) temyiz incelemesinin yapılmasını sağlamaz. Bir kararın temyizine önce kanunun cevaz vermesi gerekmektedir.

44. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda bazı hususlarda istinaftaki hükümlerin temyizde kıyasen uygulanacağı belirtilmiştir (HMK md. 366). Bunlar 343 ilâ 349 ve 352. madde hükümleridir.

45. Kıyas yoluyla temyizde de uygulanması gereken HMK'nın "Ön inceleme" başlıklı 352. maddesinde Bölge Adliye Mahkemesince yapılacak ön inceleme sonucunda incelemenin başka bir dairece veya bölge adliye mahkemesince yapılmasının gerekli olması, kararın kesin olması, başvurunun süresi içinde yapılmaması, başvuru şartlarının yerine getirilmemesi ve başvuru sebeplerinin veya gerekçesinin hiç gösterilmemesi söz konusu olduğunda gerekli kararın verileceği belirtilmiştir.

46. Yukarıda da açıklandığı üzere temyizdeki ön inceleme konusunda, istinaftaki ön inceleme hükümlerine atıf yapıldığından Yargıtay ilgili dairesince dosya, dosyanın dairesinin işbölümüne girip girmediği, temyiz kabiliyetinin bulunup bulunmadığı, temyiz isteminin süresinde olup olmadığı bakımından, ayrıca temyiz şartlarıyla ve diğer usûlî eksiklikleri yönünden ön incelemeye tabi tutularak temyiz incelemesinin esastan yapılmasına engel olan eksikliğin saptanması hâlinde gerekli karar verilir (HMK md.366 atfıyla HMK md.352 ve 2797 sayılı Yargıtay Kanunu md. 40; Yargıtay İç Yönetmeliği md.18).

47. Bu ön inceleme, esasen kararı temyiz edilen mahkeme tarafından incelenmesi gereken hususlardır. Ancak kararı veren mahkemenin bu ön incelemeyi doğru yapmaması neticesinde Yargıtay yeniden inceleme yaparak karar vermektedir.

48. Bu itibarla hukuk mahkemeleri tarafından verilen nihai kararların maddi ve hukuksal yönden yeniden incelenip denetlenebilmesi için başvuruya konu karar hakkında, olağan kanun yolunun açık tutulmuş olması gerekmektedir. Aksi hâlde başvuru yapılsa dahi kanun yolu mahkemesi öncelikle başvuru koşullarının mevcut olup olmadığını inceleyeceğinden gerekli koşulu taşımayan başvuruyu salt bu nedenle reddedecektir (YİBBGK,2021/5 Esas, 2023/2 Karar).

49. Netice itibarıyla temyiz edilemeyeceği kanunda açıkça düzenlenen karara ilişkin -verildiği anda miktar itibarıyla temyiz kabiliyeti bulunmayan bir kararın-mahkemenin kararın temyiz edilebileceğini kararında göstermesi veya kesin olduğu kararda açıkça belirtilmesine rağmen taraflardan birinin yine de temyize başvurması sonucunda verildiği anda değer itibarıyla temyiz sınırı altında kalan kararın değişen

temyiz inceleme tarihine göre temyiz edilebilir hâle getirilmesi mümkün değildir. Davanın kaderi taraf iradelerine bağlıdır. Temyiz incelemesinin yapıldığı tarihe göre değişmemelidir. Usul kuralları hak yaratan kurallar değildir. Çünkü temyiz edebilme hakkı hükmün verildiği tarihte kazanılmıştır/belirlenmiştir. Verildiği anda değer itibarıyla istinaf veya temyiz sınırının altında kalan kararların o anda kesinleştiğinden şüphe yoktur. Bir kararın verildiği tarihte kesin olması, temyizi kabil olmaması yani tamamlanmış usulî işlem niteliğinde olması durumunda daha sonra yapılan kanun değişikliği o kararı temyize açık hâle getiremez, bir karar verildiği anda ya temyizi kabildir ya değildir.

50. Kanun yoluna başvuru hakkı, kararı kanun yoluna konu olan mahkemenin nihai kararını verdiği tarihte doğar ve bu hakkın kullanılıp kullanılmayacağı da kararın verildiği tarihte geçerli olan parasal sınıra göre belirlenir. Zira aksine bir düzenleme olmadıkça usul hükümleri Resmî Gazete'de yayımlandığı tarih itibarıyla derhal yürürlüğe girer ve hükmün yürürlüğe girmesinden sonra verilen kararlar için derhal uygulanır. (Muhammet Özekes, Tolga Akkaya, Pekcanitez Usul, Medeni Usul Hukuku, Cilt IV, İstanbul Mayıs 2025, 16. Bası, s.3892)

51. Başka bir anlatımla bir davada tarafların temyiz yoluna başvurabilmeleri için öncelikle o davanın usul hukuku kuralları çerçevesinde temyizi olanaklı bulunan bir kararla sonuçlandırılmış olması gerekeceği çok açıktır. Eş söyleyişle henüz temyizi olanaklı bir nihai karara bağlanmamış olan bir davada, tarafların temyiz hakkının varlığından söz edilemez. Temyiz hakkı, gerekçesi veya sonucu itibarıyla o hakka sahip tarafın/tarafların aleyhine sonuçlar doğuran ve usul hukuku kurallarının temyizine olanak tanıdığı bir kararın verildiği tarihte doğar. Davanın daha önceki aşamalarında böyle bir hak doğmuş olamayacağına göre, bir mahkeme kararının temyiz edilip edilemeyeceği belirlenirken temyiz hakkının doğduğu (kararın verildiği) tarihteki hukuksal durum esas alınmalı, karar tarihinde yürürlükte bulunan kanun hükmü temyiz sınırı yönünden hangi düzenlemeyi içeriyor ise ona bağlı kalınmalıdır. Buradaki "*karar*" teriminin, mahkemenin Özel Daire bozmasına karşı verdiği direnme kararını da kapsayacağına duraksamaya yer yoktur (Hukuk Genel Kurulu, 23.02.2005 tarihli ve 2005/13-32 Esas, 2005/85 Karar ile 16.03.2005 tarihli ve 2005/21-131 Esas, 2005/140 Karar sayılı kararları).

52. Bu itibarla bir kararın kesinleşmesi, ya verildiği anda miktar itibarıyla kanun yolunun kapalı olması veya kanunda açıkça kesin olduğunun belirtilmesi nedeniyle ya da kanun yolları tüketilmek suretiyle olur. Verildiği anda kesin olan hüküm bakımından artık yargılama bitmiştir. Yargılama süreci biten bir uyuşmazlık için temyiz incelemesi mümkün değildir. Kesinlik, yargılamanın devamına engel bir durumdur. Hüküm verildiği anda kesin olduğu için artık tamamlanmış bir usulî işlem söz konusudur. Ayrıca kesin olan bu kararın, lehine olan taraf bakımından usulî kazanılmış hak doğuracağı da unutulmamalıdır.

53. Aksinin kabulü hâlinde verildiği tarih itibarıyla kesin olan ve davanın

tarafları arasındaki uyuşmazlığı kesin olarak nihayete erdiren kesin hükmün sahip olduğu değişmezlik ve dokunulmazlık nitelikleri zedelenir. Zira kesin hükmün taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözümü ile hukuki durumlarının kati bir şekilde belirlenmesinde sahip olduğu nihai etki, aynı zamanda bir hukuk sisteminin olmazsa olmazı olan hukuki güvenlik ve hukuki öngörülebilirlik ilkelerinin gereğidir. Anılan ilkeler sebebiyle kesin hüküm, çözüme ulaştırdığı uyuşmazlığın kapsamı içerisindeki hususlarla alakalı olarak değişmezlik ve dokunulmazlık sıfatlarını bünyesinde barındırır. Bu nitelikleri sayesinde kesin hükmün kapsamındaki hususlar başka bir davanın inceleme konusu olamayacak şekilde muhafaza edilir.

54. Son olarak yargılamaya ilişkin temel haklar arasında yer alan adil yargılanma hakkı üzerinde durulmalıdır. Adil yargılanma hakkını (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi md. 6; Anayasa md. 36/1) karakterize eden ana öge konumundaki hakkaniyete uygun yargılamanın gerçekleşebilmesinin ayrılmaz parçası silahların eşitliği ilkesidir.

55. Adil yargılanma hakkının unsurlarından olan silahların eşitliği ilkesi, davanın taraflarının usule ilişkin haklar bakımından aynı koşullara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması anlamına gelmektedir (Yaşasın Aslan, B. No: 2013/1134, 16.05.2013, § 32). Kural olarak başvuru, davanın karşı tarafına tanınan bir avantajın kendisine zarar vermiş olduğunu veya bu durumdan olumsuz etkilendiğini ispat etmek zorunda değildir. Taraflardan birine tanınan, diğerine tanınmayan avantajın fiilen olumsuz bir sonuç doğurduğuna dair delil bulunmasa da silahların eşitliği ilkesi ihlal edilmiş sayılabilir (Hüseyin Sezen, B. No; 2013/1793, 18.09.2014, § 37).

56. Devletin -kendisi taraf olsun ya da olmasın- davanın taraflarından birini diğerine nazaran önemli ölçüde avantajlı hâle getiren kanuni düzenlemeler yapması, silahların eşitliği ilkesi ve dolayısıyla yargılamanın hakkaniyete uygun yürütülmesi kuralına aykırılık oluşturur. Bir başka ifadeyle yasama organının, yargılamadaki taraflardan birinin lehine sonuç doğuracak şekilde kanun çıkarttığı durumlarda, davanın taraflarının eşit konumda olduğu söylenemez. Bunun için yargısal süreci etkilediği iddia edilen düzenlemenin taraflardan birinin davadaki başarı şansını önemli ölçüde azaltması, ortaya çıkan bu sonuç ile kanuni düzenleme arasında bir illiyet bağı bulunması ve bu illiyet bağı kesen veya zayıflatan başka etken ortaya çıkmamış olması gerekir (Zelaye Şanlı, B. No: 2012/931, 26.06.2014, § 72).

57. Zira aynı durumdaki kişiler yönünden benzer bir olay nedeniyle farklı sonuçlara varılması eşitlik ve hakkaniyet ilkeleri ile bağdaştırılmaz.

58. Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında temyiz incelemesi için Hukuk Genel Kurulu önünde bulunan 08.03.2023 tarihinde verilen direnme kararı yönünden kararın miktar itibarıyla temyizi kabil olup olmadığının belirlenmesinde 7550 sayılı Kanun'un 20. maddesi ile HMK'nın Ek 1. maddesinin 2. fıkrasında

yapılan ve 04.06.2025 tarihinde yürürlüğe giren değişiklik karşısında dava tarihindeki parasal sınırların mı yoksa karar tarihindeki parasal sınırların mı esas alınacağı konusu irdelendiğinde; Bölge Adliye Mahkemesince verilen direnme karar tarihi itibarıyla temyiz hakkı doğmuş olup dolayısıyla ortada HMK'nın 448. maddesi anlamında tamamlanmış bir usul işlemi bulunmaktadır. 7550 sayılı Kanun'un 20. maddesi ile HMK'nın Ek 1. maddesinde yapılan değişikliğin ne şekilde uygulanacağı, başka bir deyişle derdest davalarda uygulanıp uygulanmayacağı yönünden bir geçiş hükmü de öngörülmemiştir. Öte yandan verildiği anda yürürlükte bulunan kanun hükümlerine göre miktar itibarıyla kesin olan yanitemyiz yolu kapalı bulunan bir kararın sonradan yürürlüğe giren kanuni düzenleme kapsamında değişen parasal sınırlara göre kesin olup olmadığının değerlendirilmesine olanak bulunmamaktadır. Zira ortada tamamlanan ve kesin olmakla bir taraf yararına kesin hüküm etkisi ya da usulî kazanılmış hak yaratan bir hukuksal durum doğmuştur; oluşan bu hukuki durumun değişmezlik ve dokunulmazlık niteliklerini zedeleyecek şekilde yeni düzenleme çerçevesinde tekrar değerlendirmeye tabi tutulmasının kazanılmış haklara saygı, hukuki güvenlik, belirlilik ilkelerinin yanı sıra adil yargılanma hakkı kapsamında silahların eşitliği ilkesine de aykırı olacağı açıktır. Hukuk yargılamasında ceza yargılamasında olduğu gibi lehe-aleyhe düzenleme değerlendirmesi yapılması mümkün olmadığı gibi yargılamanın taraflarının aynı haklara aynı ölçüde sahip olmasına göre kararın verildiği tarih itibarıyla her iki taraf açısından geçerli olan öngörülebilir koşullara göre değerlendirme yapılması gerekmektedir. Bu itibarla kararın verildiği tarih itibarıyla temyiz eden açısından kararı temyiz etme koşulları belirli; kararı temyiz etmeyen taraf açısından ise diğer tarafın temyiz etme koşullarını o tarih itibarıyla sağlayıp sağlamadığı öngörülebilir olmalıdır. Neticeten eldeki davada 7550 sayılı Kanun'un 20. maddesi ile HMK'nın Ek 1. maddesinin 2. fıkrasında yapılan değişiklik kapsamında kararın temyizi kabil olup olmadığının belirlenmesinde dava tarihinin esas alınmasının mümkün olmadığı, değişiklikten önceki düzenlemelere göre karar tarihi itibarıyla değerlendirme yapılması gerektiği sonucuna varılmakla; bu çerçevede yapılan değerlendirmeye göre rücu tazminat istemiyle açılan eldeki davada ilk derece mahkemesince davanın kısmen kabulüne karar verildiği, davacı Sosyal Güvenlik Kurumu ile davalı Akdemir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş. vekillerinin istinaf başvurusu üzerine Bölge Adliye Mahkemesi tarafından davalı Akdemir Çelik Sanayi ve Ticaret A.Ş. vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine, davacı Sosyal Güvenlik Kurumu vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile ilk derece mahkemesi kararı kaldırılıp düzeltilerek yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle davanın kabulüne hükmedildiği, davalılar vekilinin temyizi üzerine Özel Dairece %100 kusur oranı üzerinden davalıların sorumluluğuna gidilmiş ise de verilen kusur oranının soyut gerekçeye dayalı olduğu, teknik olarak kazalının işyerindeki görev tanımının ortaya konulması, orada bulunmasının nedeni üzerinde durularak bu anlamda sigortalının kendi güvenliği ile ilgili alması gereken

tedbirlerin neler olduğu, bunlardan hangilerini alıp hangilerini almadığının teknik bilirkişiler marifetiyle belirlenmesi, tazminat dosyasında da alınan kusur raporu getirtilip birlikte değerlendirilmek suretiyle işverenin kazanın önlenmesine yönelik alması gereken tedbirlerin hangilerini alması ve hangilerini almaması nedeniyle kazanın meydana geldiği, bu ihmallerin kazanın meydana gelmesinde ne derece etkili olduğu gerekçeleriyle ortaya konularak sonuca gidilmesi gerektiği gerekçesiyle hükmün bozulduğu, Bölge Adliye Mahkemesince önceki kararda direnildiği, uyuşmazlık konusunun 90.912,06 TL ilk peşin sermaye değeri, 808,13 TL tedavi masrafı ve 2.985,26 TL geçici iş göremezlik ödemeleri olmak üzere toplam 94.705,45 TL; direnme karar tarihinde geçerli HMK'nın 362/1-a maddesinde öngörülen kesinlik sınırının ise 238.730,00 TL olduğu anlaşılmıştır. Şu hâlde Bölge Adliye Mahkemesince verilen direnme kararına karşı miktar itibarıyla temyiz yoluna başvurulması mümkün değildir.

59. Hukuk Genel Kurulundaki görüşmeler sırasında temyiz incelemesi henüz yapılmamış dosyalar bakımından tamamlanmış bir işlemin bulunmadığı, 7550 sayılı Kanun'un 20. maddesi ile HMK'nın Ek 1. maddesinin 2. fıkrası uyarınca parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktarın esas alınması gerektiği, açıklanan nedenlerle dava tarihindeki parasal sınır olan 2.080,00 TL dikkate alındığında ön sorunun bulunmadığı ve işin esasına girilmesi gerektiği ileri sürülmüş ise de bu görüş, Kurul çoğunluğu tarafından kabul edilmemiştir.

60. Hâl böyle olunca davalılar vekilinin temyiz başvurusunun miktardan reddine karar verilmelidir.

KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Davalılar vekilinin temyiz başvurusunun miktardan **REDDİNE**,

İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatıranlara geri verilmesine,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin direnme kararını veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

02.07.2025 tarihinde oy çokluğuyla kesin olarak karar verildi.